RIKSDAGSVALET 2019

Hänvisningen av brottsoffer till stödtjänster måste stärkas • Säkerheten för personer som skyddas av besöksförbud måste ökas • Offrets ställning i undersökningen av lindriga brott måste stärkas • Vittnets stöd i rättsprocessen måste säkerställas • Brottsutredningen av människohandel och utnyttjande av arbetskraft måste effektiviseras och hjälpen till offren underlättas

HÄNVISNINGEN AV BROTTSOFFER TILL STÖDTJÄNSTER MÅSTE STÄRKAS

- **Det behövs tydliga anvisningar och uppföljningssystem för att säkerställa att brottsoffer får information om stödtjänster och att de hänvisas till tjänsterna**
- **Användningen av behovsutvärdering gällande särskilt skydd i förundersökningen måste säkerställas**

Från Brottsofferjouren får alla brottsoffer information om hur brottsprocessen framskrider, varför undersökningen kan begränsas eller varför processen räcker så länge. Många offer får hjälp av att förstå vad som sker i deras fall och varför processen kan stanna av. Det är också viktigt att få prata om sin brottsupplevelse.

Förundersökningsmyndighetens skyldighet att hänvisa brottsoffret till stödtjänster bestäms i förundersökningslagen. Skyldigheten att hänvisa ingår även i artikel 8 i brottsofferdirektivet. Polisen hänvisar offer till stödtjänster i väldigt varierande utsträckning runt om i Finland.

Säkerställandet av praxisen förutsätter även förundersökningsmyndighetens skyldighet, enligt 9 a § i förundersökningslagen, att utvärdera om målsägande är i behov av särskilt skydd under förundersökningen av ärendet eller under rättegången. Tillämpningen av utvärderingen varierar för närvarande i Finland.

SÄKERHETEN FÖR PERSONER SOM SKYDDAS AV BESÖKSFÖRBUD MÅSTE ÖKAS

- **Övervakningen av person som meddelats besöksförbud måste ökas vid upprepade brott mot besöksförbudet**
- **I allvarliga och akuta fall kan personen som överskrider besöksförbudet omgående meddelas elektronisk övervakning**
- **Larmsystemen som offren får måste användas i större utsträckning än för närvarande**

Situationen för personen som skyddas av besöksförbud är väldigt svår då personen som meddelats besöksförbud inte följer förbudet. Offer som förföljs och hotas av våld lever i ständig skräck. Rörligheten och vardagliga funktioner försvåras och i värsta fall vågar offret inte lämna hemmet.

RIKU
RIKOSUHRIPÄIVYSTYS
BROTTSOFFERJOUREN

I dessa situationer räcker det inte att polisen avlägsnar och griper personen. Då gärningsmannen är fri kan hoten och förföljelsen av personen som skyddas av besöksförbudet fortsätta. Brott mot besöksförbud behandlas vanligtvis i rätten cirka ett år efter att brottsanmälan gjorts. Det hjälper inte i akuta situationer. Eventuella kommande påföljder för brottet mot förbudet hindrar inte en besatt människas agerande.

Offrets situation underlättas även om polisen mer aktivt än i nuläget använder sin möjlighet att meddela tillfälligt besöksförbud. Besöksförbud som meddelats av polisen provocerar inte gärningsmannen lika mycket som förbudet som offret själv ansökt om.

Offrets ställning måste stärkas vid undersökning av lindrigare brott

- **Offrens rättsskydd vid undersökning av lindrigare brott och vid avbruten undersökning måste stärkas**
- **Polisens resurser vid undersökning av brott måste stärkas**
- **Polisens roll måste stärkas då parternas ställning definieras vid medling**

Problemen med massbrottsundersökningar är bekanta i Brottsofferjourens vardag. Det går inte eller lönar sig inte alltid att undersöka alla brott men det är även fråga om brottsoffrets rättsskydd och personliga erfarenhet.

För ett enskilt offer kan det kännas orättvist och öka känslan av utsatthet om utredningen uteblir. Att falla offer för brott är aldrig betydelselöst. För vissa orsakar det någon grad av förargelse och för andra allvarliga skräcktillstånd, fysiska följder eller ekonomiska kostnader. Offrets syn på brottets allvar kan även avvika från polisens uppfattning.

Man ska fästa uppmärksamhet vid hur ett avbrytande eller en begränsning av brottsutredningen inverkar på människors attityder och vilja att anmäla brotten. Vilken bild får brottsoffret eller gärningsmannen? Om brottmålet inte utreds någonstans kan det rubba individens tillit till rättsstaten. I värsta fall får gärningsmannen uppfattningen av att brott inte får påföljder om brotten inte undersöks. I extrema fall kan offret ta rätten i egna händer.

Det är viktigt för offret att ärendet behandlas någonstans. Offret har rätt att sakenligt bli hörd och få en berättigad uppgörelse. I lindriga brott kan medling tillsammans med stödtjänster vara ett bra sätt. I medling kan parterna på opartisk mark och i en trygg miljö gå igenom det som skett och avtala om ersättning för brottet. Även i dessa situationer är det viktigt att polisen på något sätt löst brottmålsparternas ställning – särskilt om parterna har olika åsikter i ärendet. Det är inte medlingsverksamhetens uppgift att reda ut vem som bär ansvar för brottet.

Vittnets stöd i rättsprocessen måste säkerställas

- **Utvecklingen och finansieringen av stödjandet av vittnen måste säkerställas**

Det är nervöst, skrämmande och det väcker frågor att fungera som vittne i rätten. Genom att stöda vittnet säkerställer man att vittnet klarar av uppgiften på bästa möjliga sätt. Rådgivning och stöd ökar vittnets motivation och vilja att vittna. Det är en medborgerlig skyldighet att vittna och det har en viktig betydelse i förverkligandet av rättsskyddet och en högkvalitativ rättsprocess.

Finansieringen av Brottsofferjourens bastjänster för brottsoffer och deras närstående är tryggad fram till år 2027. Stödjande av vittnen är även en av Brottsofferjourens bas-

RIKU
RIKOSUHRIPÄIVYSTYS
BROTTSOFFERJOUREN

uppgifter men finansieringen av verksamheten är osäker.

Brottsutredningen av människohandel och utnyttjande av arbetskraft måste effektiviseras och hjälpen till offren underlättas

- **Det behövs specialiserade utredningsenheter till utredningen av människohandel och närliggande brott**
- **Bundenheten till brottsrubriceringen vid hjälp av offer måste upphävas**
- **Det behövs mer resurser till regionförvaltningsverkets arbetarskydd för övervakning av arbetsvillkoren på arbetsplatserna**
- **Människohandel måste läggas till som brottsrubricering gällande anmälningsskyldigheten inom arbetarskyddet**
- **Offer som befinner sig i särskilt svår situation, såsom papperslösa personer eller personer som är rädda att förlora sin uppehållsrätt, måste kunna anmäla utnyttjande och brott som riktas mot dem utan rädsla för att avisas från landet**
- **Behandlingstiden för uppehållstillstånd gällande människohandelsoffer måste förkortas**
- **En arbetstagares beviljande av uppehållstillstånd måste underlättas**

Det verkar finnas två arbetsmarknader i Finland och utnyttjandet av framförallt arbetstagare med utländsk bakgrund är vanligt och delvis även systematiskt. Utnyttjade arbetstagare får betydligt lägre lön än i kollektivavtalet, de nekas lediga dagar och är tvungna att utföra längre arbetsdagar utan vederbörlig ersättning. Arbetstagarna känner sällan till det finländska arbetslivets regler.

I allvarligare fall är utnyttjandet även förbundet med begränsande av frihet, tvång, påtryckning, hot, skuldsättning, vilseledande eller våld, varmed trafficking för människohandel kan uppfyllas. Offren är väldigt rädda för sin egen och närståendes säkerhet eller för att förlora uppehållsrätten och vågar därför inte söka hjälp av myndigheterna.

Det finns inte tillräckligt med resurser att utreda fallen och myndigheternas kännedom om tillämpningen av brottsrubriceringarna varierar. Förundersökningarna är utdragna och kan pågå i flera år eller så utreds brotten inte alls. Därför vågar allt färre anmäla brotten. Myndighetsbaserade avslöjande utredningar görs sällan.

Det är svårt att förutse människohandelsoffrens och deras närståendes tillgång till tjänsterna. Tillgången till tjänsterna är ofta bundna till brottsrubriceringen för människohandel. Motsvarande brott kan även utredas som ockerliknande diskriminering i arbetslivet varmed offret på grund av brottsrubriceringen kan bli utan nödvändiga tjänster. Offret är därmed inte berättigat till uppehållstillstånd för människohandelsoffer ens under brottsprocessens gång.

I många länder är behandlingstiden gällande uppehållstillstånd för människohandelsoffer några dagar lång. I Finland räcker behandlingen ofta över ett år istället för den utlovade tiden på 1–4 månader. Offren har ofta inte rätt att arbeta under den här tiden och måste då leva på samhällsstöd trots att de skulle ha en arbetsplats och möjlighet att försörja sig själva.

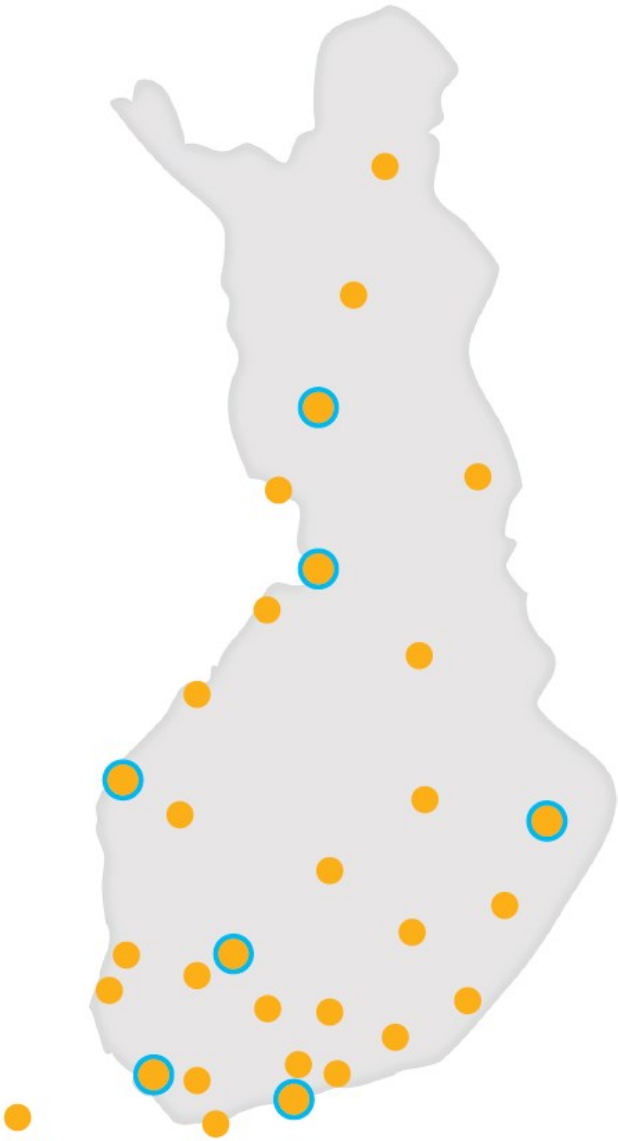
RIKU
RIKOSUHRIPÄIVYSTYS
BROTTSOFFERJOUREN

RIKOSUHRIPÄIVYSTYS - BROTTSOFFERJOUREN

Brottsofferjouren (RIKU) är en verksamhet som grundar sig på ett samarbetsavtal och som inledde verksamheten år 1994. Verksamheten upprätthålls av Finlands Röda Kors, Förbundet för mödra- och skyddshem, Föreningen för Mental Hälsa i Finland, Mannerheims Barnskyddsförbund, Finlands Settlementförbund och Kyrkostyrelsen. Verksamheten koordineras på riksomfattande nivå av Föreningen för Mental Hälsa i Finland.

RIKU förbättrar brottsoffrens, anhörigas eller vittnens ställning genom att producera stöd- och rådgivningstjänster med låg tröskel. RIKUs tjänster finns tillgängliga på 31 servicepunkter runt om i landet – ansikte mot ansikte, per telefon och på nätet. Tjänsterna är kostnadsfria och man kan även kontakta RIKU anonymt.

Verksamheten grundar sig på professionellt handlett frivilligarbete som kompletterar befintliga tjänster utan att producera överlappande tjänster. Målet är att bemöta offret enligt hens behov på ett mänskligt och jämlikt sätt. Fler än 500 privatpersoner runt om i landet arbetar som frivilliga inom brottsofferarbetet.

riku.fi

/rikosuhripaivystys @rikosuhrit

Verksamheten stöds av:

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

RIKU
RIKOSUHRIPÄIVYSTYS
BROTTSOFFERJOUREN